

Til § 1

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 1 i
udvalgets betænkning

1) I den ved ændringsforslag nr. 1 foreslåede affattelse af lovforslagets § 1, nr. 1, udgår i det foreslåede § 33, stk. 1, 3. og 5. pkt.

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 5 i
udvalgets betænkning

2) I den ved ændringsforslag nr. 5 foreslåede affattelse af lovforslagets § 1, nr. 2, udgår i det foreslåede § 33, stk. 2, 3. pkt.

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 16 i
udvalgets betænkning

3) I det ved ændringsforslag nr. 16 foreslåede nye nr. 06 til lovforslagets § 1 erstattes i det foreslåede § 33, stk. 3, 2. pkt., ordet »kvinden« af: »begge forældre«, og »3 måneder« erstattes af: »4 måneder«.

Bemærkninger

Til nr. 1 og 2

Ændringsforslagene tager udgangspunkt i de tidsperioder vedrørende barselorlovens længde, der er stillet som ændringsforslag af socialistisk folkeparti i den af udvalget afgivne betænkning.

Forslagsstillerne ønsker ved ændringsforslagene at give faderen og moderen mulighed for at lægge deres orlovsperioder således, at de kan være sammen om den nyfødte i mere end de nævnte to uger.

Det vil i mange tilfælde (måske de fleste) være til fordel for såvel den nyfødte barn som moderen og hele familien: en mere harmonisk pasning af den nyfødte i de første levemåned, en bedre støtte til moderen, bedre vilkår for en vellykket amning, bedre følelsesmæssig kontakt mellem fader og barn osv.

Bestemmelserne om, at »der kun kan ydes dagpenge til én af forældrene ad gangen«, »dagpenge til faderen kan ydes efter den 14. uge efter fødslen« osv., vil med stor sikkerhed medføre, at faderen kun i meget få til-

fælde har reel mulighed for at deltage i barselpasningen ud over de første 2 uger.

Man kan ikke frigøre sig for fornemmelsen af, at når flere partier ønsker det restriktive pålæg om, at forældrene skal tage deres barselorlov adskilt, skyldes det ønsket om at sminke de katastrofale sociale følger af mangelen på vuggestue- og dagplejepladser. Man kan derimod undre sig over, hvad der har fået socialistisk folkeparti til at stille ændringsforslag, der understøtter dette.

Venstresocialisterne ønsker det friest mulige valg for forældrepar. Derfor ændringsforslagene.

Socialministerens ændringsforslag om, at dagpenge til faderen »er betinget af, at begge forældre har dagpengegivende indtægt«, er udtalt kvindefjendsk og asocialt.

Logikken: hvis kvinden i forvejen er hjemmegående, har ingen – hverken barn, moder eller fader – brug for, at manden deltager i barselpasningen, er en logik for øgler.

Virkningerne vil være: (1) At cementere den kønsspecifikke, kvindeundertrykkende arbejdsdeling i særlig grad i de familier, hvor kun manden har arbejde. (2) At gøre børnene i disse familier særlig handicappede i henseende til den følelsesmæssige kontakt med faderen.

Tankegangen er så bemærkelsesværdigt reaktionær, at venstresocialisterne egentlig mener, at lovteksten udtrykkeligt burde udelukke den.

Til nr. 3

Venstresocialisterne ønsker, at udvidelsen af adgangen til barselorlov gives til begge forældre, fordi der er tale om situationer, hvor hele familien er under ekstra hårdt pres – ikke blot helbredsmæssigt, men også følelsesmæssigt, praktisk osv. Det er derfor vigtigt, at faderen og moderen til det indlagte barn er i stand til at støtte hinanden med varetagelsen af de nødvendige opgaver.

Sammen med denne sag foretoges den næste på dagsordenen opførte sag, nemlig:

2) *Anden behandling af lovforslag nr. L 32:*

Forslag til lov om ændring af lov om barselorlov m.v. (Forlængelse af barselorlov).

Af Lone Dybkjær (RV) m.fl.
(Fremsat 7/10 83. Første behandling 11/10 83. Betænkning 22/11 83. Ændringsforslag af 23/11 83 uden for betænkningen af Birkholm (VS) og Wilhjelm (VS)).

Der var stillet 10 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet 1 ændringsforslag af Birkholm (VS) og Wilhjelm (VS) (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af *Birkholm* (VS) og *Wilhjelm* (VS):

Til § 1

Underændringsforslag til ændringsforslag nr. 1 i udvalgets betænkning

I den ved ændringsforslag nr. 1 foreslåede affattelse af lovforslagets § 1, nr. 1, udgår i det foreslåede § 1, stk. 1, 4. og 5. pkt.

Bemærkninger

Der henvises til bemærkningerne til de af de samme forslagsstillere stillede ændringsforslag nr. 1 og 2 til forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Forlængelse af dagpengeperioden ved barsel og adoption) (af Lone Dybkjær (RV) m.fl.).

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Mette Groes (S):

Det er glædeligt, at alle bortset fra fremskridtspartiet kan blive enige om, at barselhvilebestemmelserne skal forbedres, at faderen skal have mulighed for at tage 2 ugers orlov ved barnets fødsel, og at de skal falde væk, hvis han ikke tager dem, at der skal ydes op til 3 måneders ekstra orlov, hvis barnet på grund af for tidlig fødsel eller for lav fødselsvægt må blive på hospitalet, og at barselorloven i det hele taget skal forlænges.

Ud over dette så socialdemokratiet gerne, at der blev flertal for, at faderen fik en uge

mere, efter at moderen er gået på arbejde. Så havde hun i det mindste den aflastning; husarbejdet blev gjort, og hun kunne koncentrere sig om sit arbejde.

Vi synes, det er en lille smule tosset, at moderens og faderens barselhvileperioder absolut skal ligge i forlængelse af hinanden bortset fra de to første uger. Vi er overbeviste om, at mange forældre gerne vil være sammen i barnets allerførste levetid både for at aflaste hinanden og for at få den fælles oplevelse, det er at tage vare på et nyfødt barn.

Dertil kommer, at gode arbejdsrutiner og fællesskab om pasningen af barnet og hjemmet bedre indlæres, hvis man er sammen om at sætte det i system, end hvis man skal gøre det hver for sig.

Vi er klar over, at SF både tænker på, at ammeperioden bør være længst mulig, og også mener, at moderen selv har brug for 26 ugers orlov, og at de radikale ønsker at undgå institutionsanbringelse længst muligt.

Begge argumenter kan der findes belæg for, men der er en problematik, som trænger sig mere på, og det er ligestillingen i hjemmet og på arbejdsmarkedet. At få et barn er to menneskers værk og også to menneskers ansvar. Faderen og moderen må begge være ansvarlige for barnets opvækst, men de må også begge påtage sig et ansvar for, at moderen ikke falder ud af arbejdsmarkedet. Jo længere barselorloven bliver, jo flere grunde vil arbejdsgiverne kunne finde på for at undgå at beskæftige kvinder i den fødedygtige alder.

Den enlige mor har ingen at dele ansvaret med og bør derfor have den fulde 26 ugers barselorlov, hvis der skal være en lille smule logik i tingene. Vi synes, at den hjemmearbejdende kvinde bør have mulighed for at inddrage barnets far i pasning af barnet; derfor bør han også have mulighed for barselorlov.

VS' ændringsforslag stemmer vi imod, fordi de er ændringsforslag til SFs forslag, men de er i princippet rigtige.

Vor holdning er altså, at barselhvilebestemmelserne bør fremme ligestillingen mellem ægtefællerne i en situation, som tidligere har været helt domineret af moderens indsats, men hvor de unge fædre nu selv ønsker at tage del i arbejdet og glæderne ved at få et barn. Vi ønsker, at moderen stadig skal betragtes som erhvervsaktiv, at hendes vikar-

[Mette Groes]

problemer skal løses, og at hun skal have en selvfølgelig ret til at genindtræde på arbejdsmarkedet. Vi ønsker en ligestilling mellem den ude- og den hjemmearbejdende mor, og vi ønsker, at der skal tages et særligt hensyn til den enlige mor. Vi synes, at disse krav er rimelige og velbegrundede og godt afstemt med det tidsbillede, vi befinder os i.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det konservative folkeparti vil stemme ja til de af socialministeren og arbejdsministeren stillede ændringsforslag, og vi vil ved tredje behandling stemme for vedtagelse af lovforslagene med disse ændringer.

Disse lovforslag hviler til vores tilfredshed på frivillighed mellem ægtefællerne. Vi er dog glade for, at man har fået lagt den barselorlov, der var tiltænkt faderen i slutningen, hen således, at han kan tage den sammen med moderen efter fødslen, således at man kan være to om »yngelplejen« omkring det meget spæde barn.

Vi kan ikke gå ind for, at indenrigsministeren skal opfordres til at henstille til kommuner og amtskommuner, at dagpengerefusion ved barsel anvendes til ansættelse af vikarer. Det vil være en indgriben i kommunernes ret til at fastsætte deres normeringer, og det kunne jo være, man havde normeret så rigeligt, at man havde en permanent barselvikar; det skal folketinget ikke blande sig i, og derfor kan vi ikke være med til den henstilling.

De ændringsforslag, vi er med til at vedtage, indebærer en forlængelse af dagpengeperioden ved barsel på 6 uger til i alt 20 uger fra 1. juli 1984 og en yderligere forlængelse på 4 uger til i alt 24 uger fra den 1. juli 1985. Netop her stiller man forældrene frit med hensyn til udnyttelsen af forlængelsen, således at fordelingen af dagpengeretten afgøres af forældrene selv.

Jeg tror, at de familier, der har fået for tidligt fødte børn, vil hilse med tilfredshed, at der gives dem mulighed for at være sammen med det nyfødte barn, selv om det er indlagt på hospital, og især at kunne tage sig af det, når det kommer hjem, ved at indføre en selvstændig ret til dagpenge for moderen i tilknytning til disse børns fødsel. Jeg tror, det vil løse et problem for mange forældre, og

det er en af de forebyggende foranstaltninger, som vi lægger meget stor vægt på.

Jeg kan med disse bemærkninger anbefale ministrenes ændringsforslag og selve lovfor-slaget til endelig vedtagelse.

Henrik Toft (V):

Her ved andenbehandlingen af forslaget om forlængelse af barselorloven vil jeg gerne på venstres vegne udtrykke håbet om, at den forlængelse, som vi nu vedtager, må komme børnefamilierne til gavn. Jeg skal også udtrykke min tilfredshed med de ændringer, der er sket under udvalgsbehandlingen, bl.a., som det allerede er nævnt, muligheden for, at forældrene sammen kan tage to uger i forbindelse med barnets hjemkomst.

Jeg håber også, det må vise sig, at der bliver mulighed for den valgfrihed mellem forældrene, som er ønsket, netop ved, at der gives mulighed for, at faderen også kan få en del af barselorloven, og at vi derved fremmer den ligestilling, som alle har et ønske om, men som i virkeligheden er så vanskelig at få gennemført.

Derudover skal jeg kun sige, at vi støtter de ændringsforslag, som er stillet af socialministeren og arbejdsministeren, og stemmer imod de andre.

Birthe Hansen (SF):

Jeg sagde under førstebehandlingen, at det radikale venstres forslag var en miniudgave af vort oprindelige barselorlovsforslag. Derfor er vi i SF glade for, at den to ugers omsorgslov til fædre, som vi for flere år siden foreslog i forbindelse med fødsel eller barnets modtagelse i hjemmet, nu bliver en realitet, og at det gælder, hvad enten man er biologisk far eller adoptivfar.

På baggrund af en henvendelse fra Lægeforeningen fremsatte vi forslag om, at der skulle tages særligt hensyn, hvis barnet på grund af sygdom, for tidlig fødsel eller for lav fødselsvægt var indlagt på sygehuset i forlængelse af fødslen, ved, at moderen undlod at genoptage arbejdet, mens barnet var indlagt. Det har glædet os, at socialministeren har fremsat forslag på baggrund heraf, men vi forstår ikke rigtig, at kun de to grupper, nemlig de for tidligt fødte og de med for lav fødselsvægt, er kommet med. Vi havde gerne set den tredje gruppe medtaget, idet vi

[Birthe Hansen]

tror, det er en lille gruppe, men den eksisterer, nemlig de børn, der af andre grunde forbliver på sygehuset i forlængelse af fødslen. Desværre har vi ikke haft tid til at få de nøjagtige tal oplyst, men vi stiller alligevel et underændringsforslag, som skal tilgodese også denne gruppe børn.

Vi siger med vore andre ændringsforslag, at det mindste krav fra en nyfødts side, nemlig kravet om 6 måneder sammen med den ene eller den anden af forældrene, bør opfyldes fra samfundets side for at sikre folkesundheden, idet vi mener, at den foreslåede længde på barselorloven fysisk, psykisk og socialt vil gavne barnet, kvinden og familien.

Hvis vore ændringsforslag om forlængelse af barselorlov forkastes, stemmer vi for forlængelsen på de 10 uger. Det er en forbedring i forhold til de nuværende 14 uger. Vi lægger i SF stor vægt på en forlængelse af ammeperioden, idet brysternærede børn synes at have mindre risiko for fejlernæring og allergiske lidelser. De ernæringsmæssige fordele skyldes såvel modermælken sammensætning som dens indhold af aktive antistoffer.

Af en rapport fra forebyggelsesrådet, omtalt i Berlingske Tidende i går, fremgår det, at kun halvdelen af alle mødre ammer deres børn efter 3 måneder. Det er klart, at det bl.a. skyldes de umulige forhold for amning, når kvinden først har genoptaget sit arbejde; på det område bør der gøres en indsats i fremtiden.

Under udvalgsarbejdet har der vist sig en del uenighed mellem socialdemokraterne og os, idet de desværre ikke lægger samme vægt på værdien af amning af barnet, som vi gør. Ej heller er de sikre på, at kvinden har behov for en forlængelse af barselorloven. Vi mener tværtimod, at der er masser af kvinder med hårdt og opslidende arbejde, for hvem et tilbud om mindst 6 måneders barselorlov måtte være rimeligt.

Og hvis nogen skulle undre sig over, at vi ikke ønsker, at forældre holder en del af de 10 ugers forlængede orlov sammen, så skal jeg fortælle hvorfor. Det er vort ønske, at faderen bliver hovedansvarlig for barnets pasning og opdragelse i den del af perioden, der tildeles ham. Vi mener at fremme den reelle ligestilling mellem kønnene, når der gives en far mulighed for at have ansvaret for sit barn i den spæde alder, den alder,

hvor forholdet mellem børn og forældre grundlægges.

Men vi kan ligesom socialdemokratiet tilslutte os opfordringen fra ligestillingsrådet til indenrigsministeren om at henstille til kommuner og amtskommuner, at dagpengerefusion ved barsel anvendes til ansættelse af vikarer for at ændre på de nuværende forhold, hvor flere og flere kommuner undlader at ansætte barselvikar. Herved sparer kommunerne ca. 33.000 kr. pr. barsel; en stor del heraf er refusion fra staten. Det er grov udnyttelse af ordningen, hvis formål ud over hensynet til barn og kvinde var at stille kvinden lige med manden på arbejdsmarkedet, selv om hun fra naturens hånd er den, der føder børnene. En sådan politik fra arbejdsgivernes side kan være medvirkende til, at nogle kvinder undgår en graviditet på grund af den arbejdsmæssige byrde, de så kommer til at pålægge deres arbejdskammerater, og det vil sige, at en kvinde i den fødedygtige alder ikke vil være særlig attraktiv set fra kollegasynspunkt, men økonomisk attraktiv for arbejdsgiveren. Den politik, som arbejdsgiveren her fører, er børne-, kvinde- og familiefjendtlig.

Jeg vil slutte med at sige, at udsættelsen af lovens ikrafttræden til den 1. juli 1984 forekommer mig at være smålig. Den 1. januar 1984, som oprindelig var ikrafttrædelsesdato, havde vel været mulig, hvis man prioriterede børn lidt højere her i samfundet.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Med de ændringsforslag, der foreligger nu, tør man måske håbe, at området barselorlov er dækket for de næste 5-6-7 år, for det er vel egentlig det højeste, man kan opnå, og det er også udtryk for et vældig godt samarbejde mellem folketingets partier. Det er, vil jeg vove at påstå, et sus fra 1960'erne, det, vi har bevæget os ud i nu, men det er et længe nærret ønske fra småbørnsfamilierne, så vi vil meget gerne anbefale lovforslaget med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Specielt ét ændringsforslag, det vedrørende de for tidligt fødte børn, er jeg meget tilfreds med er kommet med, og jeg kan sige til fru Birthe Hansen, at når man ikke er gået længere, er det, fordi der er andre dispensationsmuligheder for den gruppe, fru Birthe Hansen her taler om.

[Yvonne Herløv Andersen]

Det er også væsentligt for os, at det for mændene bliver et tilbud og ikke en tvang, for jeg tror, man mange gange er tilbøjelig til i folketinget at lovgive lidt forud for, hvad befolkningen egentlig er moden til og synes at ville acceptere.

Tove Niemann (FP):

Fremskridtspartiet kan ikke tilslutte sig den henvendelse, som der er bedt om at indenrigsministeren foretager til amter og kommuner, om, at der skal ansættes vikarer ved barselorlov. Da kommunerne i øjeblikket kører med en meget stram økonomi, vil vi ikke være med til at pålægge dem yderligere udgifter; det må være op til dem selv.

Fremskridtspartiet har stillet et par ændringsforslag. Udvidelsen af barselorloven for kvinderne vil på mange måder gøre, at kvindernes mulighed for beskæftigelse vil blive forringet, og derfor mener vi, at det i den givne situation vil være en fordel for den kvindelige arbejdstager og for arbejdsgiveren, at dagpengeordningen skal være samlet. Ved at stille dette krav vil man have større mulighed for at ansætte vikarer, og dermed bliver der mulighed for at øge beskæftigelsen.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal her blot kommentere nogle enkelte ændringsforslag.

Jeg er glad for, at der kommer 2 uger til faderen i forbindelse med fødslen. Jeg er specielt glad for det, fordi jeg erindrer mig argumentationen i 1978, da børnekommissionen og ligestillingsrådet foreslog tilsvarende bestemmelser; da hørte vi fremtrædende mænd fra industrien sige noget om, at mænd ville tage på fisketure, og andre bemærkninger af den type. Jeg synes derfor, det er glædeligt, at vi nu kan konstatere, at der her i folketinget er sket en holdningsændring i løbet af de 5 år, der er gået.

Jeg er også glad for det ændringsforslag, socialministeren har fremsat, om de for tidligt fødte børn og børn med lav fødselsvægt. Jeg synes, det er rimeligt at forlænge perioden for disse grupper af børn.

Socialdemokratiets ændringsforslag synes jeg i virkeligheden at fru Birthe Hansen fra socialistisk folkeparti argumenterede godt for. Det, det handler om, også for at skabe

ligestilling, er, at mændene får et eneansvar for børnene. I øvrigt vil jeg også godt tilføje i denne sammenhæng, at vi skal passe på ikke at gøre det til en lidt sygdomslignende situation at få et barn. Det er faktisk en sund og almindelig handling, og man er ikke fuldstændig ødelagt i månedsvis oven på en fødsel, selv om man naturligvis har brug for rekreation.

Så vil jeg også godt sige til den socialdemokratiske ordfører, at ligestilling efter min opfattelse ikke skal ske på bekostning af børnene, og at jeg synes, det nu må være op til fædrene at sikre ligestilling gennem, at de tager deres del af den forlængede barselorlov, som der her er skabt muligheder for, navnlig i de tilfælde, hvor moderen ikke ammer så længe, og jeg synes, at den appel, man i virkeligheden skal rette, er en appel til fædrene om – og det er også en kommentar til venstres ordfører, hr. Henrik Toft – at de nu tager deres del af ansvaret. I virkeligheden er fædrene, mændene, jo de eneste, der kan rette op på den nuværende situation.

Om SFs ændringsforslag skal jeg blot sige, at dem er der ikke mulighed for at gennemføre på nuværende tidspunkt.

Birkholm (VS):

Udvalgsarbejdet omkring disse lovforslag har været temmelig omfattende, og det er tilfredsstillende, at arbejdet ser ud til at kunne afsluttes, sådan at vi kan få lovforslagene til tredje behandling allerede på tirsdag. Det betyder, at vi kan få vedtaget den vigtige udvidelse af barselorloven, inden statsministeren eventuelt senere på ugen skulle finde på at hjemsende folketinget.

Jeg vil gerne først sige, at jeg er glad for, at socialdemokratiet nu også støtter forslaget om, at forældrene skal kunne lægge deres orlovsperioder sammen eller adskilt efter eget ønske. VS og socialdemokratiet udgør jo desværre ikke noget flertal, men vi har da lov til at håbe, at fornuften har fremtiden på sin side.

Efter VS' opfattelse skal faderens andel kunne lægges hvor som helst i barselorlovsperioden, samtidig med moderens orlovsperiode, hvis forældrene måtte foretrække det, delvis samtidig, hvis det foretrakkes, eller helt adskilt i perioder, der ligger i forlængelse af hinanden, hvis forældrene ønsker det. I

[Birkholm]

mange tilfælde vil det være til fordel såvel for det nyfødte barn og for moderen som for hele familien, hvis barselorloven lægges sådan, at mor og far kan være sammen om den nyfødte i mere end de 2 ugers omsorgslov, som der nu åbnes mulighed for.

Det vil for det første give mulighed for en mere harmonisk pasning af den nyfødte i de første levemåneder, som har så altafgørende betydning for hele barnets senere udvikling, psykisk, sundhedsmæssigt osv.

For det andet vil det give en bedre støtte til moderen, som i mange tilfælde er hårdt belastet med de traditionelle husholdningsopgaver. Ifølge talrige undersøgelser er aflastning af moderen af den største betydning for, at amningen kan fungere.

For det tredje vil det give en bedre følelsesmæssig kontakt mellem far og barn i stedet for, at den traditionelle kønsrolledelelse tvinger faderen bort fra ansvarsfølelse for barnet og for børnene og skaber grundlaget for senere følelsesmæssige konflikter i hjemmet. Den traditionelle kønsrolledelelse, som opretholdes i lovforslaget derved, at faderen tvinges bort på jobbet allerede efter 2 uger, er VS modstander af.

For det fjerde vil bestemmelsen betyde, at faderen efter f.eks. 14 uger med fuld arbejdstid pludselig skal overtage eneansvaret for pasningen, og det vil i mange tilfælde føre til et fuldstændigt nederlag for faderen, fordi moderen allerede i den forløbne periode har opbygget både den praktiske og den følelsesmæssige rutine i pasningen, og som følge heraf vil alt, alt for få familier reelt kunne benytte sig af tilbuddet om en barselorlovsperiode også til faderen.

VS ønsker det frieste mulige valg for forældrepar. Derfor stillede vi oprindeligt et ændringsforslag uden for betænkningen, men efter at socialdemokratiet nu er fremkommet med et tilsvarende ændringsforslag, støtter vi naturligvis det. Vi beklager, at socialdemokratiet ikke samtidig kan støtte vores ændringsforslag, som går i samme retning, men det er der jo ikke noget at gøre ved. Man kan undre sig over, hvad der har fået de øvrige partier, SF og de borgerlige partier, til at støtte det restriktive pålæg om, at forældrene skal tage deres barselorlov adskilt. SF forsøger i sine bemærkninger i betænkningen at give en anstændig argumentation, og fru

Birthe Hansen gentog den her for et øjeblik siden.

SF henviser til – jeg citerer fra betænkningen – ønsket om, »at faderen bliver hovedansvarlig for barnets pasning og opdragelse i den del af perioden, der tildeles ham«. SF mener at fremme den reelle ligestilling mellem kønnene. Det lyder jo meget smukt, men det bygger ærligt talt ikke på virkeligheden i ret mange børnefamilier. Virkeligheden er sådan, at hvis faderen sendes på job 2 uger efter fødslen, har han ikke en jordisk chance for at overtage hovedansvaret, når moderen har kørt løbet i 3 måneder. Konsekvensen vil være, at næsten ingen fædre reelt vil benytte sig af tilbuddet om at tage orlov. Isolationsbestemmelsen vil afskære dem fra det.

Det ligger ligesom underforstået i SFs argumentation, at man ønsker at udøve en slags mild tvang over for faderen ved at pålægge ham hele ansvaret uden at have moderen i baghånden. Det kunne jeg endda forstå, hvis det forholdt sig sådan, at SF havde foreslået, at begge forældre først fik 3 måneders fælles orlov, og at faderen – og alene faderen – derefter fik mulighed for at tage 3 måneders barselorlov. Men som lovforslaget nu er udformet, opnår man kun et nederlag for faderen, der vil bekræfte, at manden ikke kan bevæge sig ind på de omsorgsområder, som altid historisk har tilhørt kvinden.

De øvrige partier, de radikale og regeringspartierne, forsøger end ikke som SF at give en anstændig argumentation for isolationsbestemmelsen. Man kan ikke frigøre sig for fornemmelsen af, at det hos disse partier drejer sig om at sminke de katastrofale følger af mangelen på vuggestue- og dagplejepladser. Jeg tvivler på, at fru Lone Dybkjær vil være i stand til at give nogen som helst anden argumentation for isolationsbestemmelsen.

Et helt andet ændringsforslag, som fru Lone Dybkjær åbenbart også har fået flertal for, denne gang sammen med fremskridtspartiet og regeringspartierne, går jeg ud fra, er bestemmelsen om, at faderens dagpenget er betinget af, at begge forældre har dagpenge-givende indtægt, eller sagt mere direkte på dansk: faderen kan ikke få barselorlov, hvis moderen er hjemmegående. Sådan trækker man halvdelen af sit under stor ståhej fremsatte lovforslag tilbage ad bagdøren. Det er en helt uanstændig og urimelig diskriminati-

[Birkholm]

on af de børnefamilier, der har valgt at lade den ene part være hjemmegående.

Virkningen af ændringsforslaget vil være, for det første at man i særlig grad cementerer kønsrollemønsteret og kønsundertrykkelsen i de familier, hvor kun manden arbejder, og for det andet at man i særlig grad afskærer muligheden for følelsesmæssig kontakt mellem barnet og faderen i de selv samme familier. De radikale fører sig undertiden frem som et parti, der ønsker ligestilling mellem kønnene, men her ser vi altså, at partiet arbejder for det modsatte. Det værste af det hele er, at enhver ved, hvilke overvejelser der ligger bagved. Pengene har vejet tungere end de menneskelige hensyn og ligestillingshensynene. Jo, de radikale gør meget for børnefamilierne!

De radikale har også sørget for, at dagpengereguleringen er fjernet, ja, ikke nu, det er tidligere, men det betyder, at det bliver en dyrere og dyrere affære for børnefamilierne at holde barselorlov ikke mindst i betragtning af de mange ekstraudgifter, som en fødsel og et nyttilkommet barn betyder. Det er derfor ikke overraskende, at det i socialministeriets økonomiske konsekvensberegninger anføres, at adgangen til barselorlov slet ikke udnyttes fuldt ud, og at udnyttelsen oven i købet må forventes at falde med en forlængelse af orlovsperioden. Jo, de radikale gør meget for børnefamilierne.

Henvendelsen til socialudvalget fra Den alm. danske Lægeforening førte til, at VS stillede et ændringsforslag, der imødekom Lægeforeningens ønske om en ekstra barselorlov i op til 4 måneder til forældrene til for tidligt fødte, indlagte børn.

Flere og flere partier har efterhånden givet efter for anstændighedens pres, og socialministeren har nu stillet et ændringsforslag, hvor de 4 måneder dog er blevet reduceret til 3 måneder, og hvor de syge børn er blevet skåret fra.

Det forslag støtter vi, men vi opretholder forslaget om, at udvidelsen skal gives til begge forældre. Familier i denne særlige situation med indlagte børn er udsat for et ekstra pres, følelsesmæssigt på grund af den nyfødtes sygdom, og praktisk, hvis der f.eks. er større børn hjemme eller andre ting. Vi opfordrer – vi gør det ganske vist uden illusioner – flertalspartierne til for en enkelt gangs skyld at sætte småligheden til side og aner-

kende betydningen af, at faderen og moderen til det indlagte barn får mulighed for at støtte hinanden på alle planer.

Til sidst skal jeg bemærke, at VS fortsat vil arbejde for en samlet 9 måneders barselorlov med højst 6 måneder til hver af parterne. Vi støtter alle de ændringsforslag, der går i den retning.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

Jeg vil gerne sige til hr. Birkholm, at jeg synes, hans udtalelser om faderens manglende ansvarlighed, fordi han er optaget af arbejdet, er fuldstændig grebet ud af luften. En faders ansvarlighed er da til stede lige så vel som moderens, når han kommer hjem fra arbejde. Det er selvfølgelig en ærlig sag, hvis hr. Birkholm ingen børn har selv eller ikke har oplevet at leve i en familie. Men i masser af familier deltager faderen, når han kommer hjem fra arbejdet, i barnets pasning. Det kan godt være ham, der står op om natten og skifter barnet og giver det mad. Jeg synes derfor, det er fuldstændig teoretisk at sige, at man ingen ansvarlighed har, fordi man genoptager arbejdet.

Hvad sker der ikke med alle de enlige mødre, der ingen far har, der kommer hjem fra arbejde? Vil det sige, at de ikke er i stand til at være ansvarlige for deres barn, fordi de har været på arbejde? Nej, jeg synes, at det er teoretisk. Vores oprindelige forslag går på 9 måneder, hvoraf de 6 kan tages af – det sagde jeg udtrykkeligt – den ene eller den anden af forældrene, og den dag vi får en barselorlov af den længde, må vi jo kunne tilgodese hr. Birkholms ønske om at gøre faderen ansvarlig for barnet i et halvt år.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Efter at have hørt hr. Birkholms indlæg kan jeg godt forstå hans angst for mændenes svage stilling. Heldigvis repræsenterer hr. Birkholm efter mit erfaringsgrundlag ikke mændene generelt.

Det andet, jeg ville sige, var, at jeg synes, det er en interessant udvikling, der er sket i VS med skiftet af ordfører. Hr. Tinning var yderst positiv over for forslaget ved første behandling.

[Lone Dybkjær]

Jeg vil også sige til hr. Birkholm, at de radikale gør faktisk noget for børnefamilierne. Den forlængede barselorlov var ikke kommet igennem uden de radikale.

(Kort bemærkning).

Birkholm (VS):

Jeg vil først sige, at hvis fru Lone Dybkjær havde hørt opmærksomt efter mit indlæg, ville hun have bemærket, at jeg startede med at tilkendegive en yderst positiv holdning til det samlede lovkompleks. Så der er altså ikke sket noget skift på det punkt.

Jeg vil også godt sig til fru Lone Dybkjær, at hendes erfaringer med mig som mand er yderst begrænsede, hvis der var nogen, der skulle have misforstået fru Lone Dybkjærs bemærkninger.

Jeg vil gerne sige til fru Birthe Hansen, at min personlige erfaring med mit 5 måneder gamle barn er, at selv om jeg passer barnet om natten og giver det mad, så betyder det, at jeg må være herinde i folketinget fra kl. 10 til 18, naturligvis, at min kone får et helt anderledes følelsesmæssigt og omsorgsmæssigt tæt forhold til det barn, fordi hun har det i en meget stor del af den vågne periode.

Det ved fru Birthe Hansen udmærket godt er en afgørende grund til, at der opstår de kønsrollemønstre i familierne, som der gør. Det er beklageligt, at SF med sit lovforslag om at isolere mandens barselorlov fra kvindens ikke vil bidrage til at overvinde denne kønsrolledeleling i familierne.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for de ændringsforslag, der er stillet af socialministeren og arbejdsministeren. Vi får med disse ændringsforslag en barselorlov, som er tilfredsstillende, fra 1. juli 1984 en orlov på 20 uger og fra 1. juli 1985 på 24 uger.

Det er godt, at der uafhængigt af dette kan gives 2 uger til faderen i tilslutning til fødslen eller hjemkomst fra hospital. Vi synes, det er rimeligt, at det først er efter 14 uger, faderen kan få orlov. Vi mener, det er meget vigtigt, at kvinden fysisk kan komme til kræfter efter fødslen.

Det er et meget stort fremskridt, at der vil kunne gives ekstraordinær orlov, når barnet må blive på hospitalet på grund af sygdom, for tidlig fødsel eller misdannelser, og at den

ordinære orlov begynder efter, at barnet er kommet hjem. Det er rimeligt, at faderen og moderen skal give varsel til arbejdsgiveren om, hvornår de ønsker at være væk, og hvornår de ønsker at tiltræde. Vi kan gå ind for arbejdsministerens forslag.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

Det er igen til hr. Birkholm. Lige så vel som han mente, at fru Lone Dybkjær nok ikke havde hørt efter hans indlæg, er jeg bange for, at hr. Birkholm heller ikke har hørt ordentligt efter, hvad jeg sagde. Formålet er at gøre faderen eneansvarlig i den del af perioden, der tildeles ham. At være eneansvarlig, når moderen er begyndt at arbejde, betyder nemlig, at man opnår den tætte kontakt, som hr. Birkholm efterlyser.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

For en ordens skyld vil jeg bare sige til hr. Birkholm, at jeg hørte efter hans indlæg, og at det var derfor, jeg sagde, hvad jeg gjorde. At hr. Birkholm så ikke hørte efter mit indlæg, er en anden sag.

(Kort bemærkning).

Birkholm (VS):

Jeg vil sige til fru Birthe Hansen, som jeg allerede gjorde i mit første indlæg, at det nytter ikke noget, at man vil gøre manden eller faderen eneansvarlig, når der er gået 3 måneder, hvor kvinden har været eneansvarlig. Kvinden vil i den 3 måneders periode overtage hele kontrollen med den følelsesmæssige kontakt og den praktiske, omsorgsmæssige pasning af barnet. Det eneste, man opnår, er at give faderen et nederlag og bekræfte, at faderen ikke er i stand til at passe barnet ordentligt. Hvorfor vil man ikke give faderen mulighed for at holde barselorlov før efter den 14. uge? Det er naturligvis, fordi man vil give kvinden monopol på det inden da.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

Den bliver også meget kort. Under de 2 ugers omsorgsrorlov, hvor far og mor er sammen døgnet rundt, kunne man vel begynde

[Birthe Hansen]

at etablere den følelsesmæssige kontakt, og så får faderen hovedansvaret senere hen. Men jeg vil ærlig talt sige, at jeg tvivler på, at hr. Birkholm nogen sinde vil opnå nogen følelsesmæssig kontakt.

Agerschou (SF):

For at der ikke skal være nogen misforståelse, skal jeg oplyse, at mændene og fædrene i SF står fuldt ud bag de synspunkter, som SFs ordfører har fremsat fra talerstolen i forbindelse med dette forslags behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Forlængelse af dagpengeperioden ved barsel og adoption).

Underændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen af Birkholm (VS) og Wilhjelm (VS)

forkastedes, idet 5 stemte for, 102 imod; 2 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 19 stemte for, 103 imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 45 stemte for, 77 imod.

Underændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 9 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af Birkholm (VS) og Wilhjelm (VS) og ændringsforslag nr. 5 og 6
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8 og 9
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 10
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11
forkastedes, idet 59 stemte for, 64 imod.

Ændringsforslag nr. 12
forkastedes, idet 44 stemte for, 64 imod; 14 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 13 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1 og 5.

Ændringsforslag nr. 14 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2, 6 og 8.

Ændringsforslag nr. 15
vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 17
forkastedes, idet 59 stemte for, 64 imod.

Underændringsforslag nr. 3 uden for betænkningen af Birkholm (VS) og Wilhjelm (VS)
forkastedes, idet 5 stemte for, 104 imod; 14 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 16, 18 og 19, § 1 med de foretagne ændringer og ændringsforslag nr. 22
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 20 og 21 betragtedes som bortfaldet efter vedtagelsen af ændringsforslag nr. 22.

§ 2 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 23 og § 3 i den nye affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om barselorlov m.v. (Forlængelse af barselorlov).

Underændringsforslaget uden for betænkningen af Birkholm (VS) og Wilhjelm (VS), ændringsforslag nr. 1 og 2 samt underændringsforslag nr. 4

forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 og 5 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 forkastedes, idet 40 stemte for, 63 imod; 20 stemte hverken for eller imod.

Underændringsforslag nr. 9 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8, § 1 med de foretagne ændringer, ændringsforslag nr. 10 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 72:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Betalingsfor hjemmehjælp).
(Fremsat 16/11 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Torben Lund (S):

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger her ved førstebehandlingen af dette lovforslag, blot sige, at vi generelt er positive over for at finde forenklinger på dette område, vel at mærke forenklinger, som ikke bliver til skade for hjemmehjælpsmodtagerne.

Vi vil afvente udvalgsbehandlingen og se på de nærmere konsekvenser af lovforslaget i udvalget, men jeg vil godt allerede ved førstebehandlingen bede ministeren her fra talerstolen forsikre, at der ikke er tale om at

ændre de administrative regler om fravigelse af socialindkomsten ved ændrede økonomiske forhold. Vi har for kort tid siden fået et forslag fra socialministeren vedrørende børnetilskudsordningen, der gik ud på, at man ville ændre fravigelsesreglerne, når der var tale om ændrede økonomiske forhold. Jeg vil bede ministeren allerede her ved førstebehandlingen forsikre, at der ikke er tale om, at man administrativt vil gennemføre en lignende ordning på hjemmehjælpsområdet.

Agnete Laustsen (KF):

Forslag om forenkling vil altid blive hilset velkommen fra konservativ side. Vi kan derfor tilsige vor fulde støtte til denne omlægning af betalingen for hjemmehjælp, der skulle gøre det mere forståeligt og mere overskueligt for såvel brugere som forvaltningen at beregne taksterne, idet der kun skal finde regulering sted én gang om året, 1. maj, i stedet for som nu 3 gange.

Vi håber, at ministerens skøn over de provenumæssige konsekvenser, nemlig at det vil medføre uændret provenu, vil kunne holde.

Vi er tilfredse med, at kommunerne får en administrativ besparelse, og vi kan som sagt anbefale forslaget.

Henrik Toft (V):

Venstre kan gå ind for dette lovforslag, som har en forenkling i sig, nemlig en regulering én gang om året i stedet for som nu 3.

Vi vil gerne have undersøgt, om det kan lade sig gøre at få den sats, man betaler hjemmehjælp efter, lidt tættere på, end det er tilfældet med socialindkomsten, som man i dag regulerer efter. Men det kan vi jo få af dækket under udvalgsarbejdet.

Venstre tilslutter sig forslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Socialistisk folkeparti er selvfølgelig også tilhænger af, at man får forenklet lovgivningen mest muligt, men vi er nu ikke så sikre på, at det er den måde, der her er foreslået, man skal gøre det på. Vi vil undersøge nøje i udvalget, hvordan det ellers kan gøres.

Når jeg siger det, er det, fordi de ændringer, der sker af pensionisternes vilkår, jo sker 1. april og 1. oktober, og jeg synes, det var rimeligt, at det var dér, man regulerede disse ting, fremfor den 1. maj. Det siger jeg også